

te behandelen: de financieel-economische factoren.

Wat Nederland sinds oktober '46 in Indië met eigen troepen bezet hield (op Java Batavia, Buitenzorg, Bandoeng, Semarang en Soerabaja, al die plaatsen met hun omgeving, op Sumatra Medan, Padang en Palembang, óók met hun omgeving, op Borneo de gebieden van Pontianak, Bandjermasin en Balikpapan, het eiland Tarakan, delen van Zuid-Celebes en van de Minahassa, voorts de Riouw-archipel, Banka, Billiton, de Molukken, de Kleine Soenda-eilanden en Nederlands-Nieuw-Guinea) leverde vrijwel niets op maar kostte alleen maar geld. Er moesten een militair- en een bestuursapparaat in stand worden gehouden en er moest op velerlei wijzen steun worden verleend aan ca. honderdduizend burgers: behoeftige Indische Nederlanders en Indonesiërs. Voor de opleiding en uitrusting van de vrijwilligersbataljons, de Zeven december- en de Palmboom-divisie was van Groot-Britannië 120 mln pond sterling geleend dat in maart '48 moest worden terugbetaald; Nederland bezat eind '46 nog een dollar-reserve maar als die reserve verkocht werd, kon men toch maar de militaire uitgaven tot eind '47 dekken. Eind december '46 wees Lief tinck de ministeriële Raad voor militaire aangelegenheden op dat alles – hij had toen de vraag gesteld 'of het niet mogelijk zou zijn, in Indië snel belangrijke strategische punten te bezetten, teneinde ons meester te maken van zoveel mogelijk oorlogsmaterieel van de Republiek, waardoor na betrekkelijk korte tijd onze strijdmacht in Indië zou kunnen worden verminderd.'¹ Neen, dat was niet mogelijk.

Er was een voor de hand liggende andere mogelijkheid: Nederland zou kunnen pogen om zowel op Java als op Sumatra de gebieden in handen te krijgen waar talrijke grote ondernemingen lagen – daarna zou het de produkten dier ondernemingen weer op de wereldmarkt kunnen afzetten. Dat zou deviezen opleveren. Als dat lukte, dan zou dat ook, zo werd gehoopt, Nederlands kredietwaardigheid verhogen – wellicht zou men dan van de Verenigde Staten een grote lening kunnen krijgen.

Bijna vier maanden later, midden april '47 (d.w.z. drie weken na de ondertekening van het akkoord van Linggadjati), wees Lief tinck premier Beel in een lange brief nog eens op de financiële noodtoestand.² Ter dekking van het tekort op de Indische deviezenbalans was nog slechts een restant van het goud van de Javase Bank beschikbaar, ca. 200 mln dollar (ca. f 520 mln), maar alleen al voor de steun aan burgers in Indië

¹ Raad voor militaire aangelegenheden: Notulen, 24 dec. 1946, *NIB*, dl. VI, p. 655 e.v. ² Brief d.d. 18 april 1947, a.v., dl. VIII, p. 313 e.v.